

Krakov – židovská čtvrť

Kazimierz je jedna ze čtvrtí Krakova. Od 14. do začátku 19. století byla samostatným městem. Na obranu královského hradu Wawel z jihu jej založil král Kazimír Veliký ve 14. století. Kolem frekventované obchodní stezky do Uher (dnešní Krakowska ul.) vyrostly časem bloky domů, tržnice a kostely a v 16. století hlavně synagogy a židovské univerzity, neboť sem byli v té době vystěhováni Židé z celého Krakova a jejich čtvrť pak byla na 300 let obehnána zdí.“

Po mnoho staletí se zde prolínaly dvě významné kultury – židovská a křesťanská. Postupem času se tato čtvrť stala centrem židovského náboženství, vědy a kultury.

Toto bludiště ulic s magickou atmosférou byla od středověku po staletí domovem největší židovské komunity v Evropě. Před válkou, kdy se centrem polských Židů stala Varšava, jich zde žily desetitisíce. Po odsunu a vyvraždění v nacistických táborech však zůstala čtvrť opuštěná; domy i synagogy se pomalu rozpadaly a nikdo už nevěřil v jejich záchranu.

Situace se změnila po roce 1990, kdy místo s uhrančivou atmosférou začalo přitahovat umělce, galeristy a intelektuály. Zásadní zlom přišel v roce 1993, kdy zde režisér Steven Spielberg natočil Schindlerův seznam. Ten Kazimierz proslavil po celém světě. Zájem o bizarní čtvrť vzrostl, v opravených židovských domech byla otevřena řada muzeí, galerií, kaváren, zajímavých restaurací i hotelů. Z Kazimierze se stalo alternativní centrum města.

Od roku 1990 se zde také na přelomu června a července pravidelně koná slavný Festival židovské kultury, během něhož se v uličkách Kazimierze uskuteční desítky uměleckých happeningů, koncertů židovské hudby či nejrůznějších výstav.

Další oblíbenou atrakcí je červnová noc synagog, kdy jsou všechny synagogy přístupné návštěvníkům a probíhá v nich kulturní program.

Dodnes stojí celkem sedm synagog, je zde židovské muzeum a nespočet restaurací. Na první pohled je nápadné jak si jsou všechny kaziměřské domy podobné, stejně vysoké třípatrové budovy uspořádané v blocích kolem nejstarší – Szíroké – ulice.

Nejcennější synagogou je Stará synagoga, jež byla podle historiků postavena Židy, kteří uprchli z Prahy po brutálním pogromu v roce 1389, během něhož zemřelo v pražském Židovském Městě na dva tisíce lidí. Původně gotická synagoga byla přestavěna v době renesance a dnes je v ní muzeum zasvěcené historii a kultuře krakovských Židů.

Synagoga Remuh

Mezi všemi vyhlášenými učenici a ctiteli kabaly se největší úctě těšil slovný vykladač talmudu Rabbi Mojžesz Isserles, za nímž přicházeli poutníci z celé Evropy. Jeho další jméno – Remuh, bylo podle tradice vytvořeno z hebrejských počátečních písmen jeho jména a také byla jeho jménem nazvána synagoga, kde působil. Jeho život je doslova legendou. Vypracoval například rituál, který dodnes ortodoxní židé praktikují. Je pohřben na starém

hřbitově u synagogy Remuh. Pohřbívalo se zde od roku 1551 do počátku 19. století. Ve 20. století hřbitov zvolna pustl, zejména zásluhou nacistů, kteří zde zcela v duchu své ideologie zřídili skládku odpadu. Ovšem v roce 1956 došlo při archeologických pracích k senzačnímu objevu – pod vrstvami odpadu a hlíny se našlo přes 700 hrobů z 16. století, tumby i kamenné náhrobky a mezi nimi také hrob Rabbi Remuha a ten prý zcela neporušený. Německý voják, který se jej za války pokoušel rozbít, byl podle svědků zasažen bleskem. Ať to bylo jakkoli, až sem půjdete, napište si na malý papírek své tajné přání, položte jej na náhrobek Rabbi Remuhovi, dobré je zatížit kamínkem. No a Rabbi vám u Boha vyjedná jeho splnění.

Možná budete starým hřbitovem malinko zklamaní, neboť jednak probíhá jeho postupná rekonstrukce a za druhé sem proudí jedna turistická výprava za druhou, často jsou u vchodu fronty. Pokračujte tedy o 300 m dál na Nový židovský hřbitov, je mnohem rozsáhlejší a zelenější. Je zde na 19 hektarech přes 10 tisíc náhrobků, nejstarší z roku 1800. (Miodowa 55). Respektujte prosím požadavek vstupovat na hřbitov s pokrývkou hlavy. Vstup je volný.

Památky této čtvrti jsou od roku 1978 zaznamenány na seznamu světového kulturního dědictví UNESCO.

Na okraji města v Lipové ulici stále stojí slavná továrna Oskara Schindlera, jehož příběh inspiroval režiséra Stevena Spielberga. Schindler v ní zachránil přes tisíc Židů, kteří by jinak skončili ve vyhlazovacích táborech.

V roce 2010 byla v prostorech továrny otevřena unikátní expozice "Krakov v době nacistické okupace" dokumentující život města v době druhé světové války, a to od zatýkání profesorů starobylé Jagellonské univerzity až po založení krakovského ghetta a postupnou likvidaci 70 tisíc krakovských Židů.

V areálu továrny bylo nedávno rovněž otevřeno Muzeum současného umění, které se zaměřuje na mapování nových uměleckých trendů a patří mezi nejprestižnější galerie v celém Polsku.

Vstup se nedoporučuje dětem do 14 let. ul. Lipowa 4, otevřeno denně, základní vstupné 21 PLN

